

პროცესზე ორიენტირებული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილი: ზღაპრის პორტფოლიო

1. შესავალი: პორტფოლიოს წარმოების ორი გზა

მოსწავლეთა პორტფოლიოს წარმოების ორი გზა არსებობს: a) მასწავლებელი სემესტრის განმავლობაში აგროვებს მოსწავლეთა საუკეთესო ნამუშევრებს, რომლებიც სხვადასხვა კომპეტენციის შეძენას ადასტურებს; b) პორტფოლიო ინტეგრირებულია გაკვეთილზე; ამგვარად, პროცესზე ორიენტირებული სწავლება მთავარი მეთოდოლოგიური საფუძველი ხდება.

პორტფოლიოს წარმოების პირველი მოდელი, თავისთავად, ცუდი არაა, რადგან სასწავლო პროცესის კარგად ორგანიზებასა და ხშირ დიაგნოსტიკას გულისხმობს, მაგრამ იგი გამოირიცხავს მოსწავლეთა მხრიდან საკუთარი შემეცნების პროცესზე რეფლექსიას, რაც ასე მნიშვნელოვანია თვალსაჩინო პროგრესის მისაღწევად. რაც შეეხება პორტფოლიოს, როგორც სწავლების ახალ მეთოდოლოგიურ საფუძველს, მას განსაკუთრებული საგანმანათლებლო ღირებულება აქვს.

უნდა აღინიშნოს, რომ სწავლებისადმი ამგვარი მიდგომა ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილს ერთმნიშვნელოვნად შედეგიანს ხდის. როგორც წესი, ქართულის გაკვეთილი გულისხმობდა მასწავლებლის მიერ ახალი საკითხის ახსნას (იქნებოდა ეს ლიტერატურულ კომპეტენციასა თუ წერით უნარებთან დაკავშირებული), ხოლო მოსწავლეს ევალებოდა ერთჯერადად და მეყსეულად სრულყოფილი საშინაო დავალების შესრულება. სასწავლო პროცესში პორტფოლიოს წარმოების მეორე მოდელის დანერგვა უზრუნველყოფს, რომ სწავლება პროცესზე ორიენტირებული გახდეს. ასეთ შემთხვევაში, საბოლოო შედეგი მიიღწევა მოსწავლის მიერ საკუთარ შემეცნებით პროცესზე სისტემატური რეფლექსიით, შეცდომათა ანალიზისა და ახალი მცდელობების შედეგად. პორტფოლიოს ამ მოდელისათვის რეფლექსია წამყვანი შემეცნებითი აქტივობა ხდება.

ენისა და ლიტერატურის ტრადიციულ გაკვეთილებს კიდევ ერთი ხარვეზი ახლდა: ლიტერატურული და წერითი კომპეტენციების განვითარება ხდებოდა მოსწავლეთათვის არაბუნებრივ გარემოში: დავალება, რომელიც მოსწავლეს ეძლეოდა, მის ინტერესზე ნაკლებად იყო მორგებული და მას მოსწავლე მხოლოდ ვალდებულების გამო ასრულებდა. პორტფოლიოს მოდელი, რომელიც ჩვენ გვსურს შემოგთავაზოთ, აღნიშნული ხარვეზის აღმოფხვრის მცდელობაცაა. იგი მე-8 კლასში განხორციელდა. წერითი უნარების განსავითარებლად საბაზო საფეხურის მოსწავლეთათვის საინტერესო ჟანრი - ზღაპარი - ავირჩიეთ. პორტფოლის წარმოებისას მოსწავლეთა მაღალი ინტერესი და ჩართულობა გარანტია აღმოჩნდა იმისა, რომ ბუნებრივ წერით გარემოში მოსწავლეებს სხვადასხვა ღირებული წერილობითი ტექსტი შეექმნათ.

2.1. ზღაპრის პორტფოლიოს მიზნები

ზღაპრის პორტფოლიოს ძირითადი მიზანია წერითი უნარების გამომუშავება, რაც, თავის მხრივ, შემდეგ კომპონენტებს მოიცავს:

- ტექსტის ნათლად ორგანიზება;
- გრამატიკული ნორმების დაცვა;
- ამა თუ იმ ტიპის ტექსტისათვის შესატყვისი ინფორმაციის სრულყოფილად გადმოცემა;
- წერის პროცესის დამოუკიდებლად ორგანიზება: ტექსტის შესაქმნელად გეგმის შედგენა, შექმნილი ტექსტის გადამუშავება, განხორციელებულ აქტივობებზე რეფლექსია

2.2. პორტფოლიოს ფარგლებში განსახორციელებელი დავალებების თანმიმდევრობა

პორტფოლიოზე მუშაობა იწყება მოსწავლეთათვის ძირითადი მიზნების გაცნობით და მუშაობის ზოგადი პრინციპების კლასთან ერთად განსაზღვრით. ამავე ეტაპზე სასურველია, ეს მიზნები და მუშაობის წესები გავაცნოთ კოლეგებსაც, რომლებთანაც პერიოდულად მიღებული შედეგები უნდა განვიხილოთ.

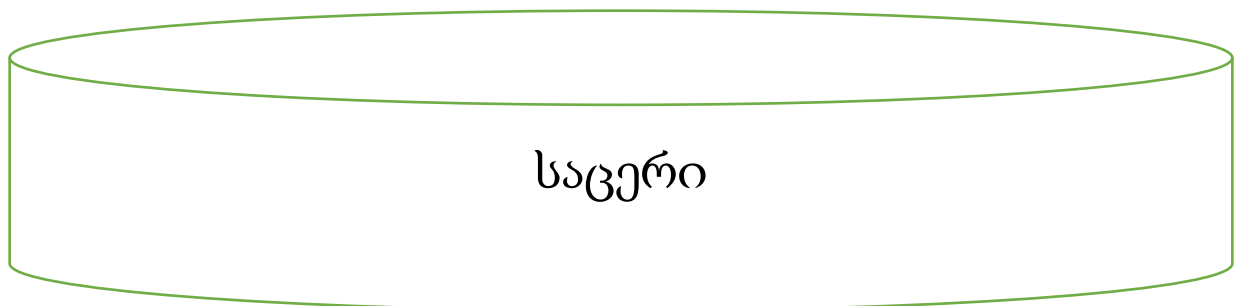
როგორც უკვე აღინიშნა, ამ პორტფოლიოს ფარგლებში დაგეგმილია მოსწავლეთათვის ბუნებრივ წერით გარემოში წერითი უნარების განვითარება, რასაც ზღაპრული სამყაროსადმი მოსწავლეთა განსაკუთრებული ინტერესი ქმნის. გარდა ამისა, პორტფოლიოში ჩასადები ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წერილობითი ტექსტი მოსწავლეთა მიერ შექმნილი ზღაპრებია. შესაბამისად, პირველი აქტივობები უკავშირდება, ერთი მხრივ, მოსწავლეთათვის ზღაპრის მახასიათებლების გაცნობას და მეორე მხრივ, მოსწავლეთა მიერ დაზუსტებული მახასიათებლების მოძებნას ტექსტში. ამ თვალსაზრისით, მოსწავლეები მინიმუმ ორ ზღაპარს ამუშავებენ. საამისოდ ისინი იყენებენ ორგრაფიან ცხრისლებს, ცხრილში ერთ მხარეს წერენ კონკრეტულ მახასიათებელს, მეორე სვეტში კი შესატყვისი ინფორმაციას ტექსტიდან. მაგალითად, ასე:

ზღაპარში მოქმედება ვითარდება უჩვეულო ადგილას	ზღაპარ „ჰენზელსა და გრეტელში“ ასეთი სივრცეა ტყე, მას უჩვეულოს ხდის ის გარემოება, რომ იქ ტკბილეულისაგან დამზადებული
--	--

	სახლი დგას და გარდა ამისა, დედაბერი ცხოვრობს.
გმირი იღებს დავალებას, რომელსაც საკუთარი მოხერხებულობით ან სხვათ დახმარებით ართმევს თავს.	

ამ სახით შესრულებული დავალებები იდება პორტფოლიოში.

ახალი ზღაპრის შესაქმნელად ძალიან მნიშვნელოვანია ამ ჟანრის ტექსტების ლექსიკური თავისებურებების გათვალისწინება. ენობრივი მხარე ერთ-ერთი მთავარი ჟანრობრივი მახასიათებელია. ამ ნიშნით მოსწავლეები ამუშავებენ მინიმუმ ოთხ ზღაპარს. თითოეული ზღაპრიდან ისინი საინტერესო უჩვეულო ლექსიკას იწერენ. იმისათვის, რომ ეს სამუშაო საინტერესოდ გაფორმდეს, მოსწავლეებს მიეცემათ ინფორმაციის გაცხრილვის სხვადასხვა ვიზუალური ვარიანტი, მათ შორის ეს შეიძლება იყოს ერთგვარი საცერი, რომელზეც სიტყვები „დაიყრება“, ქვემოთ კი მხოლოდ უჩვეულო, საინტერესო ლექსიკა „ჩამოცვივდება“.

საცერი

პირში ეცა

დაუტატანა გააჟრჟოლა

შიმშილით კუჭი უხმებოდათ სახე გაუბრწყინდა

გამკინავი ხმა სალ-სალამათი გულს შემოეყარა

ეჩიჩინებოდა

თუნთულა

პირწმინდად

მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები ზღაპრის მახასიათებლებს დააზუსტებენ და უჩვეულო ლექსიკას ამოიწერენ, მასწავლებელი მათ გადასცემს კითხვის პასპორტს, რომელიც ზღაპრის ამოწერილ მახასიათებლებსა და „საცრებთან“ ერთად პორტფოლიოში ჩაიდება.

კითხვის პასპორტი ნიმუში

გვარი, სახელი	კლასი

კითხვის პასპორტი

ოთხი ზღაპრის წაკითხვის დამადასტურებელი

ზღაპრის დამუშავების თარიღი	დამუშავებული ზღაპრის სახელწოდება

შემდეგ ეტაპზე განხილული ზღაპრებიდან მოსწავლეები ირჩევენ ერთ ან რამდენიმე ზღაპარს, რომლებთან მიმართებითაც სხვადასხვა წერილობით ტექსტს ქმნიან. ეს ტექსტებია:

- ერთ-ერთი ფიქტიური ტურისტული სააგენტოს მიერ მომზადებული სარეკლამო ბუკლეტი;
- სამოტივაციო წერილი ამა თუ იმ ზღაპრულ სამყაროში ცხოვრების უფლების მოსაპოვებლად, სამუშაოს დასაწყებად, საზაბხულო ბანაკში წასასვლელად ან სხვა მიზნით;
- წერილი ოფიციალურ პირს და წერილი მეგობარს ზღაპრული სამყაროდან;
- საგაზეთო სტატია ერთ-ერთი ზღაპრული ქვეყნის შესახებ;
- იმეზნება;
- ინტერვიუ;
- პერსონაჟის მონოლოგი, ოცნება;
- ტექსტის შინაარსი

მოსწავლეები წერილობითი ტექსტებიდან ყველაზე ბოლოს ახალ ზღაპარს ქმნიან.

აღნიშნული პორტფოლიოს წარმოება 3-4 კვირას გრძელდება, ყოველი კვირის ბოლოს მოსწავლეები ავსებენ რეფლექსიის ფურცლებს, რომლებიც სხვა დოკუმენტებთან ერთად პორტფოლიოში იდება.

3. წერილობითი ტექსტების მახასიათებლები

ტექსტის შინაარსი

1. *ტექსტის შინაარსის* გადმოცემისას უნდა გავითვალისწინოთ შემდეგი:
  - ტექსტის მხოლოდ ძირითადი სიუჟეტური ჩარჩო გადმოიცემა, მხოლოდ ფაქტობრივი ინფორმაცია აღიწერება, მოწოდებული ინფორმაცია აზრობრივად დასრულებულია
  - სიუჟეტის მხოლოდ მნიშვნელოვან ასპექტებს ექცევა ყურადღება
  - *შინაარსი* ბევრად მოკლეა, ვიდრე თვად ტექსტი

2. შინაარსის სტრუქტურა

შესავალი: მოსწავლე ასახელებს ტექსტის ავტორს, დაწერის თარიღს, ჟანრს, მოტივს და პერსონაჟებს. შესავალი მაქსიმუმ ორი-სამი წინადადებისაგან უნდა შედგებოდეს.

ნიმუში:

ზღაპარი ჰენზელი და გრეტელი დაწერილია ძმები გრიმების მიერ მე-19 საუკუნის დასაწყისში. მაში აღწერილია და-ძმის ისტორია, რომელნიც დედინაცვლის შთაგონებით მამამ ტყეში მიატოვა, თუმცა ბოლოს ისინი კვლავ მამას უბრუნდებიან.

ძირითადი ნაწილი: ტექსტის მოკლე შინაარსი

დასკვნა: ეს ნაწილი არაა აუცილებელი ნებისმიერ *ტექსტის შინაარს* ახლდეს. მასწავლებელს შეუძლია, თუ ის ამას საჭიროდ ჩათვლის, მოწავლეებს დაავალოს მისი დაწერაც, დასკვნაში წაკითხული ტექსტისადმი მოსწავლეთა დამოკიდებულება და შეფასება ფიქსირდება.

3. ტექსტის შინაარსის ძირითადი ნაწილის დასაწერად გასავლელი ეტაპები:

- მოსწავლემ ტექსტი საფუძვლიანად უნდა წაიკითხოს
- მოსწავლემ ტექსტის სიუჟეტი მნიშვნელოვან ეტაპებად უნდა დაანაწევროს და შემდეგ დაასათაუროს. იმავდროულად დასათაურებული ეპიზოდის მნიშვნელოვან დეტალები საკვანძო სიტყვებით უნდა მოინიშნოს.

ნიმუში:

დედინაცვლის გადაწყვეტილება: დედინაცვლისა და მამის საუბარი, და-ძმის რეაქცია, ჰენზელის განზრახვა

და-ძმის ტყეში დაკარგვა: ჰენზელისა და გრეტელის სტრატეგიები, ბოროტ დედაბერთან შეხვედრა, გრეტელის მოხერხებულება

და-ძმის დაჯილდოება: მამასთან შეხვედრა, შეცვლილი რეალობა

4. ტექსტის შინაარსის წერისას გასათვალისწინებელი რჩევები

რჩევა #1: უნდა დაიწეროს ფაქტები

ნიმუში:

~~გულცივი დედინაცვლის შთაგონებით მამამ გადაწყვიტა თავისი შვილები ტყეში უპატრონოდ დაეტოვებინა, რის შედეგადაც ჰენზელი და გრეტელი საშინელ მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ, ისინი საზიზღარმა ბოროტმა დედაბერმა დაატყვევა.~~

შინაარსის წერისას მოსწავლემ მხოლოდ ფაქტები უნდა აღწეროს, თავი უნდა შეიკავოს ემოციის, შეფასების გამომხატველი სიტყვებისა და ფრაზებისაგან. გდახაზულ ტექსტში ასეთი სიტყვები და გამონათქვამებია გულცივი (ზღაპარში დედინაცვალი ასე არაა მოხსენიებული, ამიტო ინტერპრეტაციას წარმოადგენს), საშინელ მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ, საზიზღარმა დედაბერმა. დეტალები, ემოციები და პიროვნული შეფასებები შინაარსის გადმოცემისას არ უნდა ფიგურირებდეს.

ტექსტის აღნიშნული დეტალები ასე უნდა გადმოცემულიყო:

დედინაცვლის სურვილისამებრ მამამ შვილები ტყეში დატოვა. და-ძმა ტყეში დაიკარგა და ისინი ბოროტმა დედინაცვამ დაატყვევა.

რჩევა #2: მოსწავლემ აღწერილ მოვლენებს შორის მიზეზშედეგობრივი კავშირი უნდა აჩვენოს

- შინაარსის გადმოცემისას ქრონოლოგიური თანმიმდევრობის დაცვა არაა აუცილებელი
- მოვლენებსა და პერსონაჟებს შორის მიზეზშედეგობრივი კავშირი ნათლად უნდა იყოს წარმოდგენილი

რჩევა #3: მოსწავლემ შინაარსის აღწერისას საკუთარი სიტყვები უნდა გამოიყენოს, პირდაპირი ნათქვამი ირიბ ნათქვამად უნდა გადააკეთოს

რჩევა #4: ტექსტის შინაარსი ახლანდელ დროში იწერება, არ აქვს მნიშვნელობა, თავად

მხატვრული ტექსტი რომელ დროშია დაწერილი

სამოტივაციო წერილი

მარიამ მაისაშვილი

21.06.2015

ჩერქეზიშვილის 4

ტელეფონი: 599 33 33 33

ელექტრონული ფოსტა:

~Irakli.khvedelidze@yahoo.de

არასამთავრობო ორგანიზაცია „საზაფხულო ბანაკი“

გუდიაშვილის 23

დირექტორი მალხაზ დგებუაძე

სამოტივაციო წერილი საზაფხულო ბანაკში ადგილის მოსაპოვებლად ← რას უკავშირდება სამოტივაციო წერილი

ბატონო მალხაზ,

- სად შეიტყვეთ ამ საზაფხულო ბანაკის შესახებ
- თქვენამჟამინდელი საქმიანობა
- საზაფხულო ბანაკის ტიპის აქტივობები როდის და რა სახით გახდა თქვენთვის აქტუალური
- რატომ ფიქრობთ, რომ გაქვთ უნარები, რომლებიც საზაფხულო ბანაკში ყოფნისათვის არის მნიშვნელოვანი
- რატომაირჩიეთ კონკრეტული საზაფხულო ბანაკი
- ერთი-ორი წინადადებით გამოთქვით სურვილი, რომ დადებით ი გადაწყვეტილება მიიღონ

ტ
ე
ქ
ს
ტ
ი

პატივისცემით,

მარიამ მაისაშვილი

ზღაპარი

ზღაპრის შექმნისას შემდეგ კრიტერიუმებს უნდა მიექცეს ყურადღება:

- მოსწავლემ უნდა შექმნას გმირის მხატვრული სახე, მისი გმროების დამადასტურებელი ნიშნები ნათლად უნდა იყოს მოცემული ტექსტში
- უნდა იყოს აღწერილი ბოროტი არსება, მისი ბოროტება ცალსახად უნდა იყოს წარმოჩენილი
- მოქმედება უნდა ვითარდებოდეს უჩვეულო ადგილას და დროც არარეალური უნდა იყოს
- გმირს დავალება, ამოცანა უნდა ეძლეოდეს გადასაჭრელად
- ზღაპარი უნდა სრულდებოდეს გმირის დაჯილდოვებით
- ზღაპარში გამოყენებული უნდა იყოს მოსწავლის მიერ მოფიქრებული მაგიური ვერბალური ფორმულები
- ზღაპარში უჩვეულო ლექსიკა უნდა იყოს გამოყენებული, რომელიც მათ მიერ წინასწარდამზადებული „საცრებიდან“ შეუძლიათ აიღონ
- ზღაპარს უნდა გასდევდეს „წითელი ხაზი“, რომელიც ტექსტს აზრობრივ მთლიანობას ანიჭებს

იძებნება

<p>იძებნება</p> <hr/>
<p>იძებნება -----</p>
<p>მას აცვია -----</p>
<p>დაკარგვამდე ის ასე იქცეოდა: -----</p>
<p>-----</p>
<p>ის შემდეგი თვისებებით გამოირჩევა :-----</p>
<p>-----</p>
<p>ძებნილის შესახებ ინფორმაციის მომწოდებელი დასაჩუქრდება !</p>

რეფლექსიის ფორმები

- პორტფოლიოში ჩადებულ თითოეულ დოკუმენტს უნდა ახლდეს რეფლექსიის ფურცელი. მისი სტრუქტურა ასეთია:

შექმნილი დოკუმენტის თავფურცელი

პორტფოლიოში ჩასადები დოკუმენტის სახელწოდება:

შესრულებული სამუშაოს ტიპი:

როგორ მიმდინარეობდა აღნიშნული ტექსტის შექმნის პროცესი:

რატომ შეირჩა ტექსტის აღნიშნული ვარიანტი:

- რა გამომივიდა კარგად:
- რა ინფორმაციას იძლევა ეს დოკუმენტი ჩემ შესახებ

აღნიშნული დოკუმენტი პორტფოლიოს დამთვალეირებელს უზუსტებს ნამუშევრის ტიპს

- ყოველი კვირის ბოლოს მოსწავლის მიერ შესავსები რეფლექსიის ფურცელი

სწავლის პროტოკოლი

მიმდინარე კვირა უკავშირდებოდა:	ამ კვირას ვისწავლე
-----	-----
-----	-----
ჩემთვის რთული აღმოჩნდა:	მეტი მინდა გავიგო შემდეგთან დაკავშირებით
-----	-----
-----	-----
საინტერესო იყო:	მოსაბეზრებელი იყო:
-----	-----
-----	-----
მუშაობის შემდეგი მეთოდი	ჩემთვის ახალი იყო:
გამოვიყენე:	
-----	-----
-----	-----

5. მოსწავლის მიერ შექმნილი ტექსტის რედაქტირების მეთოდები

წერიტი კონფერენცია

წერიტი კონფერენციის ფარგლებში ტექსტის ავტორი საკუთარ ნამუშევარს უკითხავს კლასს, თანაკლასელები კი ზეპირად ან წერილობით წინასწარმცემული კრიტერიუმების მიხედვით აფასებენ. ამ დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს კონსტრუქციულ პასუხებს, შეიძლება პირველ ეტაპზე მოსწავლეებს ვთხოვოთ, ნაშრომის მხოლოდ დადებითი მხარე აღნიშნონ, შემდეგ ეტაპზე კი ხარვეზებსაც მიაქციონ ყურადღება.

